

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 342.92

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА У ПРОТИДІІ АДМІНІСТРАТИВНИМ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Бабич В.А., Недбайло В.В.

Університет державної фіскальної служби України

В статті досліджується проблема процвітання корупції й адміністративних корупційних правопорушень, відповідні органи, які протидіють корупції, особлива роль приділяється НАЗК, як нещодавно створеному центральному органу. Також зазначаються основні напрями протидії даним правопорушенням.

Ключові слова: НАЗК, адміністративні корупційні правопорушення, запобігання корупції.

Постановка проблеми. З розвитком держави та права, все частіше виникали випадки утворення та поширення корупції як негативно-го явища, що полягає у зловживанні посадовими особами наданими їм законом прав для особистого збагачення, підкупу. Звичайно, законодавство не стоїть на місці, постійно вдосконалюється, але дане питання і надалі залишається відкритим. На при великий жаль, корупція поширюється не тільки в діяльності вищестоящих органів, їх посадових осіб та вищестоящих органів, а й у освіті, підприємницькій діяльності тощо.

Актуальність полягає в тому, що корупція, адміністративні корупційні правопорушення входять до числа найнебезпечніших факторів, які перешкоджають розвитку України, негативно впливають на діяльність державних та недержавних структур. Про корупцію у сфері адміністративного права вже доволі багато написано різних монографій, не одну тисячу статей, безліч доповідей. Але проблема і надалі залишається актуальною.

Аналіз останніх джерел і публікацій. У науковій літературі досить не повністю висвітлене питання про відповідні органи у протидії корупційним правопорушенням. Це стало предметом дослідження у своїх роботах науковців, таких як В. Кулік, Е. Дмитренко, О. Гладун, Д. Лук'янець, С. Клімова, Т. Ковальова та інші. Незважаючи, на те, що було вжито безліч заходів під час розгляду справ про адміністративні корупційні правопорушення і надалі виникає безліч питань, які повинні бути вирішені щоб викоринити корупція, яка заповонила майже усі сфери управління в Україні.

Ціль статті розглянути основні адміністративні корупційні правопорушення, з'ясувати на які органи покладається боротьба із корупцією та визначити їх роль у протидії даних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Подолання корупції в Україні постає на даний час серйозною та не вирішеною проблемою. Вона розповсюджується через недотримання законів, не належного виконання своїх обов'язків органів судової влади, прокуратури, політичних інститутів, бездіяльність державних органів, не значна роль громадянського суспільства.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», корупційним правопорушенням

вважається діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [1].

Главою 13-А КУпАП передбачена адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення [2, с. 138-142].

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» чітко зазначені та перераховані суб'єкти на яких поширюється дія даного Закону. Проте особливу увагу слід приділити саме Національному агентству з питань запобігання корупції. Цей орган з'явився недавно в Україні для ефективного протидії корупції. Національне агентство з питань запобігання корупції (далі НАЗК) – це центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, він забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [1].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 118 «Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції», Кабінет Міністрів постановив утворити Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Дану Постанову підписав Прем'єр-міністр України А. Яценюк. Новий закон України «Про запобігання корупції» був уведений у дію з 26 квітня 2015 року з доповненням про утворення та діяльність НАЗК [3].

Однією з вимог Європейського Союзу щодо безвізового режиму з Україною є саме функціонування антикорупційного агентства. НАЗК виконує превентивну функцію, тобто здійснює перевірку декларацій державних службовців, посадових осіб, інформаційну дізнається інформацію з приводу фактів корупції, зловживання посадою також контрольну, аналітичну, нормотворчу, методичну. На даний час Головою Агентства є Наталія Корчак.

Національне агентство з питань запобігання корупції відноситься до основних виконавців заходів корупційної політики. Воно створене Кабінетом Міністрів України, підзвітне йому та відповідає перед Верховною Радою України. До

складу входять п'ять членів, які є державними службовцями. Агентство проводить засідання не рідше одного разу на тиждень та приймає рішення більшістю від складу членів.

Законодавством питання про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією висвітлені у Главі 13-А, а саме: порушення встановленої законом заборони щодо одержання дарунка (пожертви) (частина друга ст. 172-5 КУпАП), порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6 КУпАП), порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7 КУпАП), незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8 КУпАП), невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9 КУпАП) [2, с. 138-142].

Агентство є колегіальним органом, а принцип колегіальності полягає у спільному обговоренні питань, які віднесені до його компетенції та прийняття відповідного рішення, яке є обов'язковим до виконання. Також проводить перевірки щодо підготовки та виконання антикорупційних програм.

НАЗК тісно співпрацює з Верховною Радою, беручи участь у парламентських слуханнях, коли йде мова про реалізацію та впровадження нових засад антикорупційної політики; інформує про свою діяльність Кабінет Міністрів, бере участь у засіданнях та підготовки проектів актів; взаємодіє та проводить періодичний перегляд законодавства на наявність корупційних норм, має право разом з органами центральної влади видавати нормативно-правові акти; обмінюється інформацією з органами державної влади стосовно виявлення корупційних правопорушень.

Діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції відіграє визначну роль. На нього покладені відповідні повноваження, які воно повинно ефективно виконувати для того щоб у нашій державі не процвітала корупція.

Головним питанням постає звідки береться корупція, тим більше як постійно приймаються нові закони, нормативно-правові акти, які начебто спрямовані на усунення цього явища, але зміни ми не відчуваємо. І діяльність органів та суб'єктів, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» повинні якимось реагувати на ту ситуацію, яка на даний час склалась [1].

Діяльність державних органів унаслідок розповсюдження корупції багато в чому залежать та підпорядковані керівництву держави, олігархам, які ставлять на меті лише задоволення власних інтересів, а подекуди навіть іноземні держави у зростанні корупції в Україні для задоволення власних потреб, як ми це бачимо зараз. Як наслідок це призводить до дезорганізації роботи державних органів, неефективності системи державного управління, ослабленню державних інститутів, централізація ресурсів, корупційний тиск на підприємства та установи, зростання злочинності та в решті решт підризу національної безпеки України. На цьому фоні довіра у простих громадян до влади слабшає.

Щоб відновити довіру українського народу потрібні кардинальні зміни, реформування системи державного управління, які базуються на дотриманні принципів законодавства, відкритості, дієвості, чесності. Відповідно до цього, був

прийнятий Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», де проблема корупційних правопорушень стояла на чільному місці [4].

Стратегія передбачає докорінну реформацію державного апарату, прийняття на посаду лише кваліфікованих фахівців, які на меті мають подолати корупцію в Україні, впровадження етичних норм поведінки службовців, забезпечення відкритості, прозорості. Ключовою умовою повинна стати послідовна антикорупційна політика. Все це покладено на діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції та Національне антикорупційне бюро.

Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», затверджена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, за вектором безпеки також передбачає оновлення влади та антикорупційну реформу. Необхідно створити систему запобігання і протидії корупції – Національне агентство з питань запобігання корупції – для упровадження інструментів попередження корупції та здійснення контролю за доброчесною поведінкою службовців (правил щодо конфлікту інтересів, декларування майна тощо) [5].

У тому випадку, коли не будуть виконані законні вимоги НАЗК щодо усунення порушень законодавства про запобігання і протидію корупції, порушення встановлених законодавством строків подання документів або не подання взагалі чи недостовірних тягнуть за собою накладення штрафу.

Якщо говорити про адміністративні корупційні правопорушення, то в першу чергу слід наголосити, що вони виникають і розвиваються не лише серед спеціальних суб'єктів, перелік яких чітко зазначений у 3 ст. ЗУ «Про запобігання корупції», а й іншими осудними особами, які на час вчинення адміністративного правопорушення досягли відповідного віку (16 років) [1].

З того моменту, коли будь-яка особа посідає керівну посаду, внутрішньо вона усвідомлює, що має повні повноваження, доступ до секретної інформації, авторитет і це призводить до негативних наслідків. Посадовці відчувають «смак влади» разом з цим виникають зворотні процеси: державна влада використовується лише для задоволення власних потреб та інтересів, не рідко злочинним шляхом, особа служить не на благо суспільству, а сама собі, відбувається зловживання владою, отримання матеріальних благ.

У разі вчинення адміністративного правопорушення у сфері корупції посадовими особами, вони притягаються до відповідальності. Глава 13-А КУпАП зазначає перелік дій та наслідків, які тягнуть за собою правопорушення. В окремих випадках вони підлягають звільненню. Проте, як зазначає О. Гладун у своїй статті, ці вимоги дуже часто порушуються в нашій країні, що є недоліком антикорупційного законодавства України [6].

Світовий досвід показує нам низку прикладів зловживання владою та поширенні корупції, як представники бізнесу й капіталу використовують свої повноваження та втручаються у нормотворчу діяльність державних органів для покращення свого панівного стану та боротьби із своїми конкурентами із застосуванням адміністративних методів. Підґрунтям корупції також

є непрозорість, закритість, неефективність прийняття адміністративних рішень.

Основним у боротьбі з адміністративними корупційними правопорушення є застосування адміністративних засобів – санкцій. Але навіть це не спричиняє притягнення посадових осіб до кримінальної відповідальності за хабарництво. Одним із головних напрямів боротьби має бути попередження корупційних проявів, зробити корупцію справою ризикованою та не вигідною, що і залежить від НАЗК.

Розділ 2 ЗУ «Про запобігання корупції» описує правові засади діяльності НАЗК, повноваження, гарантії та права. На НАЗК покладено проведення аналізу стану запобігання корупції, розроблення проектів Антикорупційної стратегії, здійснення моніторингу, формування та реалізація антикорупційної політики, вивчення ситуацій щодо корупції, співпраця з державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування для своєчасного виявлення та подолання корупції, інформування громадян про свою діяльність, залучення громадян до реалізації антикорупційної політики та інші повноваження, визначені цим Законом [1].

На новостворений центральний орган виконавчої влади покладено великі надії у попе-

редженні, запобіганні, виявленні та подоланні адміністративних корупційних правопорушень. Члени Агентства повинні діяти прозоро, дотримуючись законодавства України, та виконувати належним чином свої обов'язки. Для побудови реально правової держави, як записано у Конституції України, має бути усунена корупція як у органах державної влади так і в інших сферах. Звичайно, повністю викоринити її не можливо, але реально запровадити механізми, через які буде виявлена корупція. Як уже зазначалось, НАЗК доволі новий орган, але від його функціонування та діяльності багато чого залежить, насамперед розвиток країни та представництво на міжнародному рівні.

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, можна зробити наступні висновки, наявність адміністративних корупційних правопорушень є майже невід'ємним фактором нашого суспільного життя. Для її усунення та остаточного ліквідування створено і діє у межах своїх повноважень велика кількість різних органів, у тому числі й Національне агентство з питань запобігання корупції. Якщо негативні явища, зазначені у статті, будуть викоринені, корупція буде зведена до мінімуму. І як наслідок цього держава зможе вийде на вищий рівень розвитку.

Список літератури:

1. Закон України «Про запобігання корупції» // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та доповненнями Станом на 5 січня 2017 року: (ОФЦ ТЕКСТ). – К.: Паливода А.В., 2017. – 312 с. – (Кодекси України).
3. Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції Кабінет Міністрів України; Постанова від 18.03.2015 № 118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://search.ligazakon.ua/_1_doc2.nsf/link1/KP150118.html
4. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.
5. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
6. ВІСНИК ВИЩОЇ РАДИ ЮСТИЦІЇ. ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ. Рік заснування: 2009. Засновники: Вища рада юстиції, Національний університет «Одеська юридична академія». Гладун Олександр Зіновійович, стаття «Проблемні аспекти провадження у справах про адміністративні корупційні правопорушення».

Недбайло В.В., Бабич В.А.

Університет государственной фискальной службы Украины

РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ АДМИНИСТРАТИВНЫМ КОРРУПЦИОННЫМ ПРАВОНАРУШЕНИЯМ

Аннотация

В статье исследуется проблема процветания коррупции и административных коррупционных правонарушений, соответствующие органы, которые противодействуют коррупции, особая роль отводится НАЗК, как недавно созданному центральному органу. Также указываются основные направления противодействия данным правонарушениям.

Ключевые слова: НАЗК, административные коррупционные правонарушения, предотвращения коррупции.

Nedbaylo V.V., Babich V.A.

University of the State Fiscal Service of Ukraine

THE ROLE OF NATIONAL AGENCIES IN COMBATING ADMINISTRATIVE CORRUPTION OFFENSES

Summary

In the article the problem of corruption and prosperity administrative corruption offenses, the authorities who oppose corruption, the special role given to NAZCa, a newly created central authority. Also indicate the main directions of countering this offense.

Keywords: NAZCa, administrative corruption, prevent corruption.